

تعیین نقش سواد رسانه‌ای در پیش‌بینی سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان

معصومه راشکی

کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش سواد رسانه‌ای در پیش‌بینی سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین ناحیه ۲ زاهدان بود. روش انجام پژوهش حاضر از نوع همبستگی پیش‌بین بود. جامعه‌ی آماری این تحقیق، خانواده‌های ناحیه ۲ آموزش و پرورش شهرستان زاهدان بوده و حجم نمونه آماری با توجه به جمعیت جامعه آماری با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر محاسبه شد. از این رو تعداد ۳۸۴ پرسشنامه بین خانواده‌های ناحیه ۲ شهرستان زاهدان توزیع گردید که اطلاعات آنها توسط نرم افزار SPSS16 و با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون تجزیه و تحلیل شد. برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز پژوهش از پرسشنامه‌های سواد رسانه‌ی MLS و سبک‌های فرزندپروری بامریند و توانمندسازی والدین استفاده شده است. یافته‌های این مطالعه نشان داد سواد رسانه‌ای با سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه معنی‌دار دارد. نتایج رگرسیون نشان داد که سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است.

واژه‌های کلیدی: سواد رسانه‌ای، سبک‌های فرزندپروری، توانمندسازی.

۱. مقدمه

بی تردید امروزه رسانه‌های جمعی و خصوصاً تلویزیون نقش بی بدیلی در اثرگذاری بر افکار، ادراکات، نگرش‌ها و نیز رفتارهای افراد جوامع دارند. رسانه‌های همگانی به عنوان یکی از عوامل بسیار مهم اجتماعی کردن مطرح هستند (اوکستراند، ۲۰۱۷). در این میان قشر نوجوان و جوان بیشتر تحت تأثیر رسانه‌ها می‌باشند و پیام‌ها و برنامه‌های رسانه‌ای می‌توانند در شکل‌دهی الگوهای رفتاری مطلوب و یا نامطلوب در نزد این دسته از جمعیت جوان کشور نقش بسزایی داشته باشند. رسانه‌ها نقش محوری و غیرقابل انکار در توسعه آگاهی و انتقال اطلاعات به شنوندگان و تغییر افکار آن‌ها دارند. به ویژه مسئولیت اصلی رسانه‌ها نقش رهبری و راهنمایی می‌باشد (والش و همکاران، ۲۰۱۸). رسانه‌های جمعی می‌توانند نقش مؤثر در بالا بردن آگاهی عمومی و گسترش ایده‌های جدید داشته باشند. همچنین رسانه‌ها، انتقال و هدایت دامنه گسترده‌ای از نمادها، هنجارها، ارزش‌ها، عقاید، پیام‌ها و افکار امروزه در درون جوامع را بر عهده گرفته‌اند؛ تا جایی که برخی از صاحب‌نظران معتقدند که رسانه‌ها، کل زندگی فرهنگی و اجتماعی را دگرگون می‌کنند (ملکی، ۱۳۹۵). از طرفی به نظر می‌رسد که در چند دهه اخیر با سرعت تغییرات در مصرف رسانه‌ای شاهد تغییرات در مجموعه‌ای از رفتارها، عقاید و ارزش‌های مردم باشیم و نبض این تحولات در ورود رسانه‌های جدیدی چون تلویزیون‌های ماهواره‌ای به بخش‌هایی از زندگی مردم است (خشروشاهی و برقی، ۱۳۹۶). بی‌تردید در عصر حاضر که توأم با تنوع گسترده‌ای از رسانه‌ها و قابلیت‌های ارتباطی و اطلاعاتی روزافزون آنها می‌باشد؛ تربیت صحیح و مسئولانه فرزندان مستلزم برخورداری از دانش و مهارت‌های زندگی، آموزشی و تربیتی و از جمله مهارت‌های سواد رسانه‌ای است (لنهارت و همکاران، ۲۰۱۷). از آنجا که رسانه‌های نوین و بویژه رسانه‌های تعاملی زمینه ساز بروز آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی است لذا لازم است والدین پیش از اعمال هر گونه رویه‌ی تربیتی، خود مبادرت به افزایش دانش و مهارت‌های اطلاعاتی و رسانه‌ای کنند تا بتوانند مداخله و نظارت موثرتری بر کنشگری و نحوه استفاده فرزندان‌شان از رسانه‌ها داشته باشند (جینسون، ۲۰۱۰). لذا فرزند پروری مبتنی بر اصول تربیتی و اخلاقی در گروهی افزایش قابلیت‌ها و مهارت‌هایی از جمله تحصیل مهارت‌های سواد رسانه‌ای است. علاوه بر این مهم، والدین می‌بایست با درک عواقب و تبعات منفی استفاده از برخی رسانه‌ها بویژه شبکه‌های اجتماعی، متعهدانه و مسئولانه و متناسب تحولات و توسعه فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی وقت کافی صرف کرده، و از مشورت با خبرگان و کارشناسان برای برون رفت از چالش‌های تربیتی احتمالی دریغ نوزندند. از طرفی دیگر با توجه به زندگی در عصر اینترنت و استفاده روزافزون نوجوانان از این رسانه تعاملی و از سویی افزایش آسیب‌های اجتماعی نوپدید فضای مجازی، ارتقای سواد رسانه‌ای می‌تواند نقش مؤثری در کاهش این نوع آسیب‌ها و استفاده نقادانه و هوشمندانه از اینترنت داشته باشد. امروزه در یک جهان رسانه‌ای شده زندگی می‌کنیم و زندگی ما به رسانه‌ها وابسته است به‌گونه‌ای که رسانه‌ها و به‌طور ویژه، رسانه‌های تعاملی (شبکه‌های اجتماعی مجازی)، جایگاه مهمی به خود اختصاص داده‌اند. این رسانه‌ها در بین نوجوانان و جوانان، جذابیت خاصی دارند آن‌گونه که زندگی بسیاری از این گروه سنی به رسانه‌ها و به‌ویژه رسانه‌های تعاملی پیوند خورده است. فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطی، جنبش جهانی در حوزه ارتباطات و انتقال محتواها و پیام‌های ارتباطی در سریع‌ترین زمان ممکن، به وجود آورده‌اند. از سویی دیگر همین فناوری‌های جدید باعث تسهیل انجام

¹ Oxtrand

² Walsh

³ Lenhart

⁴ Joinson

خلاف قانون و رشد جرائم با استفاده از شیوه‌های جدید شده‌اند. با توجه به توضیحات فوق این پژوهش به بررسی نقش سواد رسانه در پیش‌بینی سبک‌های فرزندپروری توانمندسازی والدین ناحیه ۲ زاهدان می‌پردازد و این سوال را مطرح کرده است که سواد رسانه‌ای چه نقشی در پیش‌بینی سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان دارد؟

۲. مبانی نظری

۱.۲. سواد رسانه‌ای

سواد رسانه‌ای مجموعه‌ای از چشم‌اندازها یا جنبه‌های فکری است که ما برای قرار گرفتن در معرض رسانه، فعالانه از آن‌ها بهره‌برداری می‌کنیم تا معنای پیام‌هایی را که با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم، تفسیر کنیم. ما چشم‌اندازهای خود را با استفاده از ساختارهای دانش خود می‌سازیم و برای ساختن ساختارهای دانش، به ابزار و مواد اولیه نیاز داریم. این ابزار، مهارت‌های ما و ماده اولیه، اطلاعات به دست آمده از رسانه‌ها و دنیای واقعی است. استفاده فعالانه از رسانه‌ها بدان معنی است که ما از پیام‌ها آگاهیم و به طور خودآگاهانه با آن‌ها تعامل داریم. به طور سنتی، سواد رسانه‌ای به توانایی تحلیل و ارزیابی محصولات رسانه‌ای و به طور گسترده‌تر به ایجاد ارتباط موثر و از طریق نگارش خوب اطلاق می‌شود. طی نیم قرن گذشته، سواد رسانه‌ای شامل توانایی تحلیل شایسته و به کارگیری ماهرانه روزنامه‌نگاری چاپی، محصولات سینمایی، برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی و حتی اطلاعات و مبادلات رایانه‌ای (از جمله تعاملات زمان واقعی از طریق شبکه جهانی اینترنت) شده است (بل^۷ و هماران، ۲۰۱۸). بر این اساس، برخی کارشناسان حوزه ارتباطات سواد رسانه‌ای را "توانایی دستیابی، تجزیه و تحلیل، نقد، ارزیابی و ایجاد پیام‌های رسانه‌ای به گونه‌های مختلف" تعریف می‌کنند. کارشناسان ارتباطات معتقدند، فرد با مهارت سواد رسانه‌ای قادر است به طور منتقدانه، درباره آنچه در کتاب، روزنامه، مجله، تلویزیون، رادیو، فیلم، موسیقی، تبلیغات، بازی‌های ویدیویی، اینترنت و... می‌بیند، می‌خواند و می‌شنود، فکر کند. گروهی از دانشمندان سواد رسانه‌ای را "تقویت تجارب رسانه‌ای" تعبیر می‌کنند (کنتولا^۸؛ ۲۰۱۳).

۲.۲. سبک فرزندپروری

شیوه‌های فرزند پروری، اعتقاد و نظر والدین نسبت به چگونگی ارتباط با کودک است که والدین در رابطه با فرزندان خود اعمال می‌کنند و در شکل‌گیری شخصیت آینده کودک نقش بسزایی دارد. هدف تمامی شیوه‌های فرزند پروری، پرورش کودک و آماده‌سازی وی برای ایفای نقشی است که گروه و حوزه‌ی فرهنگی وی بر عهده‌اش می‌گذارند. کودکان چنان پرورش می‌یابند که بتوانند راه و رسم زندگی والدین خود را در ایفای نقش خود پی‌گیرند. والدین واسطه انتقال آرمان‌های فرهنگی کودک به اجتماع هستند. آرمان‌های فرهنگی هر اجتماع تعیین‌کننده‌ی نوع و چگونگی آموزش‌هایی است که کودک باید فرا گیرد و از آنجا که الگوها و ایده‌آل‌های خود، کودکان را به شیوه‌های متفاوت پرورش می‌دهند. کودک اولین بارایده آل‌ها و آرمان‌ها و بایدها و نبایدها را از محیط خانواده و والدین خود می‌آموزد. خانواده یکی از عوامل موثر در رفتار افراد است. کودک در محیط

⁵ Perspective

⁶ Actively

⁷ Bell

⁸ Centola

خانواده تجارب گوناگونی را کسب می کند و از طریق این محیط کوچک است که با دنیای خارج آشنا می گردد و طرز معاشرت با دیگران را می آموزد (ویتید؛ ۲۰۱۲).

۳.۲. توانمندسازی

واژه "توانمند سازی" در فرهنگ فشرده ی آکسفورد، قدرت مند شدن، مجوز دادن، ارائه ی قدرت و توانا شدن معنی شده است. در معنای خاص قدرت بخشیدن و دادن آزادی عمل به افراد برای اداره خود و در مفهوم سازمانی به معنای تغییر در فرهنگ و شهامت در ایجاد و هدایت یک محیط سازمانی است، به بیان دیگر توانمند سازی عبارت است از طراحی و ساخت سازمان به نحوی که افراد ضمن کنترل خود آمادگی قبول مسئولیت های بیشتری را نیز داشته باشند. توانمندسازی در کارکنان باهوش، دلگرم، درست گار و مطمئن شرایطی فراهم می آورد که در لوای آن زندگی کاری خود را کنترل و به رشد برای پذیرش مسئولیت های بیشتر در آینده دست خواهد یافت (بوگلر و همکاران، ۲۰۱۵).

۴.۲. پیشینه تحقیق

فرقانی و مهاجری (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان رابطه بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و تغییر در سبک زندگی جوانان نشان دادند که بین مولفه های سبک زندگی همچون تغییر سلیقه در نوع پوشش، تغییر در شیوه تغذیه، تغییر در خودآرایی، تغییر در انتخاب دکوراسیون و اثاثیه منزل، تغییر در سبک خرید، تغییر در شیوه های گذران اوقات فراغت و تفریح و تغییر در تعاملات و ارتباطات رو در روی کاربران با میزان استفاده از شبکه های اجتماعی تلفن همراه رابطه وجود دارد به طوری که با افزایش ساعات استفاده از این شبکه ها تغییر در هر یک از مولفه های سبک زندگی نیز بیشتر می شود. امانی و ریحانی (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی تأثیر فضای مجازی بر سبک زندگی دانش آموزان متوسطه استان خراسان شمالی پرداختند. نتایج نشان داد که بین مؤلفه های سبک زندگی دانش آموزان و فضای مجازی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و به این صورت نتیجه گیری شد که با تقویت هویت اجتماعی و ملی جوانان با استفاده از فناوری های مدرن و حفظ و تقویت فرهنگ بومی می توان انسجام و وحدت ملی را افزایش داد. فرزانه و فلاحتی (۱۳۹۴) در پژوهش خود که با هدف بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به شبکه های اجتماعی انجام دادند به این نتیجه دست یافتند که میانگین گرایش به شبکه های اجتماعی مجازی در حد متوسط و رو به بالا است. نتایج آزمون مقایسه میانگین نشان داد که گرایش به شبکه های اجتماعی مجازی در بین دانش آموزان با پایگاه اقتصادی - اجتماعی پایین کمتر از دانش آموزان با پایگاه اقتصادی - اجتماعی بالا است. بین متغیرهای میزان اعتماد اجتماعی و دیدگاه های خانواده با میزان گرایش به شبکه های اجتماعی مجازی رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد هرچه دیدگاه های خانواده منفی تر باشد، میزان گرایش به شبکه های اجتماعی مجازی کمتر می شود. همچنین بین میزان اعتقادات با گرایش به شبکه های اجتماعی مجازی رابطه منفی وجود دارد. اوکلاهاما^۱ (۲۰۱۹)، پژوهشی با عنوان نقش کاربری فیس بوک: نیازهای روان شناختی و اجتماعی انجام داده است. در این پژوهش که با استفاده روش پیمایش انجام گرفته، مهم ترین هدف بررسی انگیزه های روان شناختی و اجتماعی کاربران در استفاده از فیس بوک بیان شده است. نتایج این

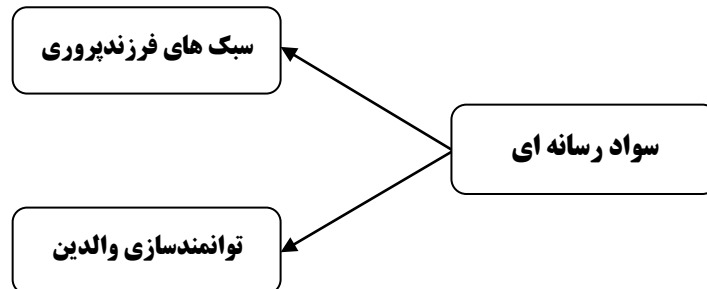
⁹ Whitted

¹ Bogler 0

¹ Oklahoma 1

پژوهش نشان داده است که در میان نیازهای روحی و روانی، نیاز به رقابت و استقلال با میزان استفاده از فیس بوک هم بستگی مثبت داشته است. ریگان و استیوز^۲ (۲۰۱۸) نشان دادند که استفاده بیش از حد از اینترنت و به خصوص شبکه‌های اجتماعی با تجارب روان شناختی منفی همچون افسردگی، خشم و رفتارهای کاهش دهنده تنش همراه است. نی و فان^۳ (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای بر روی نوجوانان ۱۸-۱۴ ساله مالزیایی نشان دادند نوجوانانی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده بیشتری می‌کنند، در همه ابعاد بهزیستی روان شناختی نمره پایین تری در مقایسه با همسالان خود به دست آوردند. کریستوفیدز^۴ و همکاران (۲۰۱۶)، پژوهشی را با عنوان شبکه‌های اجتماعی برای تغییرات اجتماعی در کشور آمریکا انجام دادند. هدف اصلی این پژوهش که با روش تحلیل محتوا انجام شد بررسی شیوه‌هایی که مردم آمریکا از طریق شبکه‌های اجتماعی فیس بوک و یوتیوب به مفهوم سازی در خصوص بحران‌ها می‌پردازند، بود. نتایج این پژوهش نشان داد که رسانه‌های اجتماعی، چون ورای مرزهای جغرافیایی عمل می‌کنند و توانایی خلق فضایی عمومی در گستره جهانی را دارند، از مهم ترین عوامل تغییرات اجتماعی‌اند.

با توجه به تحقیقات گذشته، هر یک از متغیرهای این مدل، تشریح و تعریف گردیدند. در ادامه این بخش نقش هر یک متغیرهای موجود در مدل فوق تعیین می‌گردد. متغیرهای اصلی موجود در این مدل، سه متغیر به نام‌های سواد رسانه ای، سبک های فرزندپروری و توانمندسازی والدین می‌باشد. متغیر سواد رسانه ای که در سمت راست مدل قرار دارد متغیر مستقل تحقیق است. متغیرهای وابسته تحقیق سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین می‌باشد. لذا مدل مفهومی تحقیق با توجه به ادبیات و پیشینه تحقیق به صورت ذیل مورد آزمون قرار گرفته است. بر اساس سوالات تحقیق، مدل مفهومی (شکل ۱) نشان دهنده شبکه روابط بین متغیرهای تحقیق است.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

¹ Regan & Estivs 2

¹ Nee & Fan 3

¹ Christofides 4

سوالات تحقیق

- سوال شماره ۱:** آیا بین سواد رسانه‌ای با سبک فرزندپروری والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه معناداری وجود دارد؟
- سوال شماره ۲:** آیا بین سواد رسانه‌ای با توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه معناداری وجود دارد؟
- سوال شماره ۳:** سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار سبک‌های فرزندپروری در والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است؟
- سوال شماره ۴:** آیا سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است؟

۳. روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از بعد روش، پیمایشی - تحلیلی است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه خانواده‌های ناحیه ۲ شهرستان زاهدان می باشد. تعداد نمونه آماری با توجه به جمعیت جامعه آماری از فرمول کوکران محاسبه شد. بر این اساس، حجم نمونه آماری ۳۸۴ نفر است. از این رو تعداد ۳۸۴ پرسشنامه بین خانواده‌های ناحیه ۲ شهرستان زاهدان توزیع گردید.

پرسشنامه سواد رسانه ای توسط تامن (۱۹۹۵) معرفی شده است، پرسشنامه ۵۹ گویه‌ای برای سنجش متغیرهای سواد رسانه ای در سه بعد (رژیم مصرفی، ویژگی‌های پیام، نقد پیام) را شامل می شود. سوالات پرسشنامه در پژوهش عزیز (۱۳۹۳)، طراحی و اعتباریابی شده است. پرسشنامه ۳۰ سوالی سبک‌های فرزندپروری (بامریند) نیز که فرم اولیه آن دارای ۳۰ گویه است توسط دیانا بامریند (۱۹۷۳) طراحی و ساخته شد. این پرسشنامه توسط حسین‌پور (۱۳۸۱) ترجمه شده و شیوه‌های فرزند پروری والدین را در سه عامل اندازه‌گیری می‌کند. برای کمی‌سازی متغیر توانمندسازی از پرسشنامه‌ی توانمندسازی ساویتا و لیاکات^۵(۲۰۱۷) استفاده شده که توسط علی‌آبادی و همکاران ترجمه و ویراستاری شده است. این پرسشنامه شامل ۱۴ گویه بود.

روایی صوری و محتوایی پرسشنامه نهایی با بهره‌مندی از متخصصان مدیریت به تأیید رسید. روایی سازه‌های پرسشنامه با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی تأییدی ارزیابی شد و معناداری گویه‌ها به سازه‌های مد نظر به تأیید رسید. ابتدا برای اطمینان از مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده شد. با توجه به اینکه مقدار شاخص KMO برای تمام متغیرهای پژوهش بالاتر از ۰/۵ و سطح معنی داری در آزمون بارتلت کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد، می‌توان نتیجه گرفت که داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب هستند. نتایج نشان داد مقدار بارهای عاملی برای تمام متغیرهای آشکار به جز گویه‌های تحقیق بالای ۰/۳ بود لذا هیچ کدام از گویه‌ها کنار گذاشته نشدند. همچنین انسجام درونی ابزارهای استفاده شده نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ ارزیابی شد که نتایج آن نیز در جدول ۱ گزارش شده است. با توجه به جدول ۱، همه مقادیر محاسبه شده از ۰/۷ بیشترند که می‌توان نتیجه گرفت ابزار پایایی لازم را دارد. به منظور بررسی سوالات تحقیق نیز از آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون خطی ساده با نرم افزار SPSS استفاده گردید.

¹ Savita and Liyaqat Social Networking Usage Questionnaire

جدول ۱: پایایی متغیرهای تحقیق

متغیرها	آلفای کرونباخ
سواد رسانه‌ای	۰/۸۶
سبک فرزندپروری	۰/۷۹
توانمندسازی	۰/۸۳
کل پرسشنامه	۰/۸۱

شایان ذکر است که همه سنجه‌ها با استفاده از مقیاس لیکرت پنج‌تایی و در محدوده‌ای از ۱ = کاملاً مخالف تا ۵ = کاملاً موافق سنجیده شدند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های مختلف تحلیل آماری، نظیر تحلیل همبستگی پیرسون (برای محاسبه ضرایب همبستگی مرتبه صفر)، مدل یابی معادلات ساختاری (برای بررسی برازش الگوی معادله ساختاری با داده‌های جمع‌آوری شده) بهره برده شده است. تحلیل‌های مد نظر به کمک نرم‌افزار SPSS16 صورت گرفت.

۴. یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی: نتایج آمار توصیفی نشان داد که میانگین متغیر سواد رسانه‌ای، توانمندسازی و سبک فرزندپروری ۳/۹۴، ۴/۱۱ و ۴/۰۹ می‌باشد که بیشتر از حد متوسط (۳ در طیف لیکرت) می‌باشد. همچنین انحراف معیار این سه متغیر به ترتیب برابر با ۰/۱۳۹، ۰/۱۸۹ و ۰/۲۰۱ و ضریب چولگی و ضریب کشیدگی به ترتیب ۰/۳۳- و ۰/۶۱-، ۰/۵۳- و ۰/۹۴- و ۰/۵۱- و ۰/۵۶- می‌باشد.

آمار توصیفی: در این قسمت به بررسی سوالات تحقیق پرداخته می‌شود.

بررسی سوال اول تحقیق: آیا بین سواد رسانه‌ای با سبک فرزندپروری والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه معناداری وجود دارد؟

برای سوال اول از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آن را در جدول (۸-۴) آمده است:

جدول ۲: ارتباط بین سواد رسانه‌ای و سبک فرزندپروری والدین

متغیر	آماره	سواد رسانه‌ای
سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه	ضریب همبستگی پیرسون	-۰,۳۴
	سطح معناداری	۰,۰۰
سبک فرزندپروری مستبدانه	ضریب همبستگی پیرسون	-۰,۲۸
	سطح معناداری	۰,۰۰
سبک فرزندپروری قاطع	ضریب همبستگی پیرسون	۰,۳۴
	سطح معناداری	۰,۰۰

نتایج نشان می‌دهد از میان سبک‌های فرزندپروری؛ سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و سبک فرزندپروری مستبدانه رابطه منفی و معنی‌دار با سواد رسانه‌ای دارد و سبک فرزندپروری قاطع نیز رابطه مثبت و معنی‌دار با سواد رسانه‌ای دارد.

سوال دوم: آیا بین سواد رسانه‌ای با توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه معناداری وجود دارد؟ برای آزمون فرضیه فوق از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ذیل آمده است:

جدول ۳: ارتباط بین سواد رسانه‌ای و توانمندسازی والدین

متغیر	آماره	سواد رسانه‌ای
توانمندسازی والدین	ضریب همبستگی پیرسون	۰,۳۸
	سطح معناداری	۰,۰۰

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود با توجه به ضرایب همبستگی پیرسون و سطح معناداری؛ سوال دوم تأیید می‌گردد. بنابراین بین سواد رسانه‌ای با توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

سوال سوم: سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار سبک‌های فرزندپروری در والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است؟ برای سوال فوق از تحلیل رگرسیون خطی ساده استفاده می‌شود. در رگرسیون به دنبال برآورد رابطه ای ریاضی و تحلیل آن هستیم، بطوری که با آن بتوان کمیت متغیری مجهول را با استفاده از متغیرهای معلوم تعیین کرد. مقدار ضریب تعیین نشان دهنده این است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته، تحت تاثیر متغیر مستقل است. در قسمت ANOVA اگر سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۰۱ باشد، معادله رگرسیون خطی می باشد و اگر سطح معنی‌داری بیشتر از ۰,۰۱ باشد، معادله رگرسیون خطی نمی باشد. به کمک قسمت ضریب متغیر می‌توان معادله خط رگرسیون را نوشت.

جدول ۴: نتایج آزمون رگرسیون بین سواد رسانه‌ای و سبک‌های فرزندپروری والدین

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب ثابت	ضریب اثرگذاری	ضریب تعیین	Sig
سواد رسانه‌- ای	سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه	۰,۷۸	-۰,۶۷	۰,۷۹	۰,۰۰
	سبک فرزندپروری مستبدانه	۰,۴۸	-۰,۲۷	۰,۳۷	۰,۰۰
	سبک فرزندپروری قاطع	۰,۸۹	۰,۳۱	۰,۴۵	۰,۰۰

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۰۱ می‌باشد که نشان دهنده وجود رابطه خطی بین سواد رسانه‌ای و سبک‌های فرزندپروری والدین می‌باشد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده سواد رسانه‌ای برای سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، مستبدانه و قاطع به ترتیب ۰,۷۹، ۰,۳۷ و ۰,۴۵ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که ۷۹، ۳۷ و ۴۵ درصد از تغییرات در سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، مستبدانه و قاطع والدین، تحت تأثیر سواد رسانه‌ای می‌باشد. ضریب (اثرگذاری)

رگرسیون که پیش‌بینی کننده اثر متغیر مستقل بر متغیر وابسته می‌باشد به ترتیب برای متغیر وابسته سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، مستبدانه و قاطع ۰,۶۷، -۰,۲۷ و ۰,۳۱ می‌باشد و بیانگر این مطلب است که با بهبود و تقویت سواد رسانه‌ای می‌توان در سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و مستبدانه به ترتیب ۶۷ و ۲۷ درصد کاهش انتظار داشت و در سبک فرزندپروری قاطع ۳۱ درصد افزایش پیش‌بینی نمود. همچنین با توجه به اینکه سطح معنی‌داری برای هر سه متغیر وابسته کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد لذا ضرایب اثرگذاری هر سه معادله رگرسیونی معنادار بود و می‌توان گفت سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار سبک‌های فرزندپروری در والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است.

سوال چهارم: آیا سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است؟ برای سوال فوق از تحلیل رگرسیون خطی ساده استفاده می‌شود.

جدول ۵: نتایج آزمون رگرسیون بین سواد رسانه‌ای و سبک‌های فرزندپروری والدین

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب ثابت	ضریب اثرگذاری	ضریب تعیین	Sig
سواد رسانه‌ای	توانمندسازی والدین	۰,۵۳	۰,۲۳	۰,۴۹	۰,۰۰

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۰۱ می‌باشد که نشان دهنده وجود رابطه خطی بین سواد رسانه‌ای و توانمندسازی والدین می‌باشد. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده سواد رسانه‌ای ۰,۴۹ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که ۴۹ درصد از تغییرات در توانمندسازی والدین، تحت تأثیر سواد رسانه‌ای می‌باشد. ضریب (اثرگذاری) رگرسیون که پیش‌بینی کننده اثر متغیر مستقل بر متغیر وابسته می‌باشد ۰,۲۳ بوده و بیانگر این مطلب است که با بهبود و تقویت سواد رسانه‌ای می‌توان در توانمندسازی والدین ۲۳ درصد افزایش انتظار داشت و به عبارت دیگر در توانمندسازی والدین ۲۳ درصد افزایش پیش‌بینی نمود. همچنین با توجه به اینکه سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد لذا ضرایب اثرگذاری معادله رگرسیونی معنادار بود و می‌توان گفت سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است.

۵. نتیجه گیری و پیشنهادها

در این تحقیق با توجه به ادبیات پژوهش و مدل‌های موجود در این زمینه، مدل مفهومی مورد آزمون قرار گرفت و سوالات پژوهش بر اساس روابط فرض شده، در مدل مورد آزمون قرار گرفتند که نتایج تجزیه و تحلیل‌ها به شرح زیر می‌باشد: نتایج بررسی سوال شماره ۱ نشان داد که بین سواد رسانه‌ای با سبک فرزندپروری والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه معناداری وجود دارد". آزمون سوال اول پژوهش بر اساس ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد از میان سبک‌های فرزندپروری؛ سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و سبک فرزندپروری مستبدانه رابطه منفی و معنی‌دار با سواد رسانه‌ای دارد و سبک فرزندپروری قاطع نیز رابطه مثبت و معنی‌دار با سواد رسانه‌ای دارد. لذا آموزش مهارت‌های فرزندپروری و تهیه محتوای آموزشی پشتیبان والدین به منظور تداوم بخشی اثر آموزش‌های مهارتی والدین در زمینه‌ی فرزندپروری می‌تواند راهکاری مناسب، هدفمند و سیستماتیک در جهت تربیت مناسب فرزندان باشد.

نتایج بررسی سوال شماره ۲ نشان داد که بین سواد رسانه‌ای با توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه معناداری وجود دارد". باتوجه به ضرایب همبستگی پیرسون و سطح معناداری؛ فرض صفر رد و فرض تحقیق تأیید گردید. بنابراین بین

سواد رسانه‌ای با توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. لذا آگاه سازی والدین نسبت به نیازها و تمایلات فرزندان و شیوه‌های مناسب برخورد با هر کدام از نیازها و تمایلات می‌تواند نقش به‌سزایی در تربیت فرزندان آنها داشته باشد. این امر می‌تواند از طریق برنامه‌های آموزش خانواده که لازمه آن تداوم و هدفمندی این نوع برنامه‌ها است، ترتیب اثر واقع شود.

نتایج بررسی سوال شماره ۳ نشان داد که سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار سبک‌های فرزندپروری در والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است". برای آزمون سوال سوم از تحلیل رگرسیون خطی ساده استفاده شد. نتایج نشان داد ضریب (اثرگذاری) رگرسیون که پیش‌بینی کننده اثر متغیر مستقل بر متغیر وابسته می‌باشد به ترتیب برای متغیر وابسته سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، مستبدانه و قاطع ۰,۶۷-، ۰,۲۷- و ۰,۳۱ بوده و بیانگر این مطلب است که با بهبود و تقویت سواد رسانه‌ای می‌توان در سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و مستبدانه به ترتیب ۶۷ و ۲۷ درصد کاهش انتظار داشت و در سبک فرزندپروری قاطع ۳۱ درصد افزایش پیش‌بینی نمود. همچنین با توجه به اینکه سطح معنی‌داری برای هر سه متغیر وابسته کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد لذا ضرایب اثرگذاری هر سه معادله رگرسیونی معنادار بود و می‌توان گفت سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار سبک‌های فرزندپروری در والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است. با توجه به این که سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنی‌دار سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین است؛ پیشنهاد می‌شود سازمان‌های دولتی (مانند صدا و سیما) و شبه دولتی (مانند شهرداری) به ارائه برنامه‌هایی در ارائه فرهنگ سواد رسانه‌ای بپردازند.

نتایج بررسی سوال شماره ۴ نشان داد که سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است". برای آزمون سوال سوم از تحلیل رگرسیون خطی ساده استفاده شد. نتایج نشان داد ضریب (اثرگذاری) رگرسیون که پیش‌بینی کننده اثر متغیر مستقل بر متغیر وابسته می‌باشد ۰,۲۳ بوده و بیانگر این مطلب است که با بهبود و تقویت سواد رسانه‌ای می‌توان در توانمندسازی والدین ۲۳ درصد افزایش انتظار داشت و به عبارت دیگر در توانمندسازی والدین ۲۳ درصد افزایش پیش‌بینی نمود. همچنین با توجه به اینکه سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد لذا ضرایب اثرگذاری معادله رگرسیونی معنادار بود و می‌توان گفت سواد رسانه‌ای پیش‌بینی کننده معنادار توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان است.

از جمله مهم‌ترین مهارت‌هایی که باید امروزه والدین فراگرفته و یا در تحصیل پیوسته آن بکوشند تا در فرزندپروری و همچنین توانمندسازی والدین تأثیرگذار باشد مهارت‌های سواد رسانه‌ای است. مهم‌ترین مهارت‌هایی که می‌تواند به افزایش سواد رسانه‌ای منجر شود پس از کسب آگاهی از ماهیت رسانه و فراگیری مهارت استفاده از فناوری‌های جدید (از جمله رایانه و گوشی‌های هوشمند و...) می‌توان به مهارت تفکرورزی خلاقانه و انتقادی به عنوان اساسی‌ترین و یا شاه کلید سواد رسانه‌ای یاد کرد. یافته‌های این مطالعه نشان داد ضریب همبستگی بین سواد رسانه‌ای با سبک‌های فرزندپروری و توانمندسازی والدین ناحیه ۲ شهرستان زاهدان معنادار بوده است. همچنین تحلیل رگرسیون نیز گواه تأیید سوالات تحقیق است. نتایج این پژوهش همسو با نتایج فرقانی و مهاجری (۱۳۹۷)، امانی و ریحانی (۱۳۹۷) و دیکسون (۲۰۱۷) می‌باشد.

پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی محققان به انتخاب جامعه آماری و نمونه بزرگتر از جوامع مختلف بپردازند زیرا در اجرای امر تحقیق و نتایج بهتر می‌تواند بسیار اثربخش باشد. همچنین تکرار چنین پژوهشی در سازمان‌های دیگر و موقعیت‌های کاری متفاوت برای آگاهی از این که آیا واقعا این اثرها در موقعیت‌های دیگر نیز صادقند، ضرورت دارد.

علی‌رغم گزارش مشارکت‌های مختلف مطالعه، محدودیت‌های کمی دارد که ممکن است به عنوان زمینه‌هایی برای تحقیقات بیشتر در نظر گرفته شود. محدودیت اصلی پژوهش‌های مبتنی بر پرسشنامه این است که این نوع تحقیقات، ادراک فرد از واقعیت را می‌سنجد که ممکن است این ادراک کاملاً منطبق بر واقعیت نباشد. این موضوع در پژوهش مذکور نیز مصداق دارد.

منابع

۱. امانی، امین، ریحانی، معصومه، ۱۳۹۷، تأثیر فضای مجازی بر سبک زندگی دانش‌آموزان متوسطه خراسان شمالی، فصلنامه علمی دانش انتظامی خراسان شمالی، دوره ۵، شماره ۲۰.
۲. خسروشاهی، جعفر، برقی، عیسی، ۱۳۹۷، نقش سواد رسانه‌ای والدین و هویت اجتماعی بر مصرف رسانه‌ای دانش‌آموزان، مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۴، صفحه ۲۹۰-۳۱۶.
۳. فرزانه سیف‌الله، فلاحتی شهاب‌الدینی راضیه. بررسی عوامل اجتماعی موثر بر گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دختر متوسطه دوره دوم شهر بابل). ۱. ۱۳۹۴؛ (۱) ۲۲-۱:
۴. فرقانی، محمدمهدی، مهاجری، ربابه، ۱۳۹۷، رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و تغییر در سبک زندگی جوانان، مطالعات رسانه‌های نوین، دوره ۴، شماره ۱۳.
۵. ملکی، فرحناز، ۱۳۹۵، بررسی تأثیر سواد رسانه‌ای بر آسیب‌های سازگاری، روانی و اعتقادی شبکه‌های اجتماعی موبایلی در نوجوانان، فصلنامه دانش انتظامی اصفهان، دوره ۷، شماره ۷، صفحه ۸۱-۱۱۶.

6. Bell, E. Laparra, A. Kousik, T. Ishihara, M. Surdeanu, S. Kobourov, **Detecting diabetes risk from social media activity**, 2018, pp. 1-11
7. Bogler, R. & Somech, A. (2015). **Influence of teacher empowerment on teachers' organizational commitment**, professional commitment and organizational citizenship behavior in schools. *Teaching and Teacher Education*, 20, 277-289.
8. Centola, Damon. (2013). **Social Media And The Science Of Health Behavior**. available at: [Http://Circ.Ahajournals.Org](http://Circ.Ahajournals.Org).
9. Christofides, E, Muise, A. & Desamaris, S. **Information disclosure and control on Facebook: Are they two sides of the same coin or two different processes?** *Cyber Psychology & Behavior*, 12(3), 2009, pp 112-131.
10. Dickinson, Janet E (2017), **Tourism communities and social ties: therole of online and offline tourist social networks in building socialcapital and sustainable practice**, *JOURNAL OF SUSTAINABLETOURISM*, 2017
11. Joinson, A. N. **Looking at, looking up or keeping up whith people? Motives and use of Face book**, **pro ceedings of ACM CHI. 2008**, conference on tlaman Ny, PP. 1027- 1036, People. Bath. Ac. Uk/ aj 266/ pubs- pdf/ 1149-joinson-pdf.2010.

12. Lenhart, A. & Madden. Teens Privacy & Online social Networks. **Pew Internet & American Life Project. Washington, Dc.** Available on human factors in computing – systems (P.P.1027-1036). New York: ACM. 2017.
13. Nee, K. G. & Fan, W. S. **My online friends understand me the impact of social networking site usage on adolescent social ties and mental health.** IT & Society. 1, 2017, 1-20.
14. Oklahama, J., (2019). "**Religious Coping and Church - Based Social as Predicators of Mental Health Outcomes: Testing a conceptual Model**", Journal for The scientific Study of Religious", vol. 41, No. 2, pp. 359-368.
15. Oxtrand, B. Media literacy education in the western countries, **Europe and Sweden, Paper presented attne nordmedia conference in karlstad university, Sweden, AYGAST, 2017, 13-15.**
16. Regan, K.L. Estivs, R.R., **A supervisedmachine learning study of online discussion forums about type-2 diabetes,**in: 2018 IEEE 19th Int. Conf. E-Health Networking, Appl. Serv. **Heal.2018. 2017-Decem,** 2018, pp. 1-7,
17. Walsh, S. P. White, K. M. & Young, R. M. **Keeping in constant touen: The predictors of young austral lions mobile phone involvement.** **Computers in Human Behavior, 27,** 2008, 333-342.
18. Whitted K.S. (2012). **Understanding how social and emotional skill deficits contribute to school failure.** **Prev. School Fail.** Altern. Educ. Child. Youth, 55:10-16. doi: 10.1080/10459880903286755.